

GRIP

Basisvisie

Mensen hebben heel wat gemeenschappelijk, maar toch is iedereen anders. Mensen verschillen van geslacht, uiterlijk, etnische achtergrond of leeftijd. Deze verschillen kunnen zichtbaar zijn. Er zijn echter ook minder of niet zichtbare kenmerken waardoor mensen zich van elkaar onderscheiden, zoals hun seksuele geaardheid, hun manier van communiceren, hun levenservaring, hun leefgewoonten, hun karaktereigenschappen, hun kwaliteiten, hun wensen en behoeften, hun dromen en fantasieën. Toch hebben heel wat individuen een aantal van deze eigenschappen gemeen. Daardoor kunnen ze zich met elkaar verbonden voelen en een groep vormen.

Individuen en bevolkingsgroepen die afwijken van de norm, de idealen of de gangbare denkbeelden worden nog steeds ongelijkwaardig behandeld in onze samenleving. Er wordt vooral de nadruk gelegd op wat hen onderscheidt van de norm. Mensen met een beperking worden bovendien nog steeds beoordeeld op wat ze niet kunnen. GRIP vindt dat er beter gekeken wordt naar wat mensen, met of zonder beperking, en groepen gemeen hebben. Bovendien zijn niet de beperkingen van mensen belangrijk, wel hun kwaliteiten. De verschillen die er, vanwege hun unieke eigenschappen en ervaringen, tussen individuen zijn, versterken een samenleving. Ze maken het samenleven rijker. Diversiteit is een meerwaarde.

De visie van GRIP

GRIP streeft naar gelijke rechten en kansen voor iedereen, in de eerste plaats voor personen met een handicap. We kiezen hier bewust voor de term 'personen met een handicap' omdat 'handicap' verwijst naar een welbepaalde sociale groep en sociale uitsluiting binnen een samenleving.¹ Niet het individu met de beperking is bepalend voor zijn handicap, maar wel de samenleving. Een handicap of een groep mensen met een handicap ontstaat pas wanneer mensen met een beperking geconfronteerd worden met obstakels in de buitenwereld en met de gangbare manier van denken. Deze obstakels verhinderen inclusie en de evenwaardige deelname van mensen met een beperking aan de samenleving.

Dé persoon of dé groep personen met een beperking bestaat niet. Mensen die doof of slechtziend zijn, mensen met een fysieke of verstandelijke beperking, mensen met autisme, mensen met een onzichtbare beperking enz. beleven hun beperking elk op hun eigen manier. Zowel de individuele personen met een beperking als hun sociaal netwerk hebben hun eigen behoeften en ervaringen. Ieder van hen beschikt over zijn eigen deskundigheid. Voor heel wat mensen volstaat het om een beroep te kunnen doen op de nodige ondersteuning waarmee ze 'grip' hebben of krijgen op hun eigen leven. Er zijn echter ook mensen die ervoor kiezen om zich te outen als persoon met een handicap. Anderen beschouwen zichzelf als een lid van een culturele minderheid. Het is aan het individu zelf om hier een keuze in te maken.

Het denken over handicap is steeds in beweging. Er vindt een evolutie plaats van een medische naar een culturele visie op handicap. GRIP wil deze evolutie versterken en voeden met nieuwe visies en denkbeelden. We willen bijdragen aan een andere mentaliteit en beeldvorming in onze samenleving. De rechten, de deskundigheid, de eigenheid, de identiteit, de wensen en de behoeften van het individu zijn daarbij ons vertrekpunt. Wij, **personen met een beperking**, doen als gevolg van onze handicap en de wijze waarop we de samenleving beleven unieke ervaringen op. Daar kan men voor de organisatie van onze samenleving nog heel wat van leren. Daarom mogen onze beperkingen niet gezien worden als een aanwijzing voor een minderwaardige persoonlijkheid. Integendeel, ze zijn een volwaardig deel van onze identiteit, een identiteit die we in elke levenssituatie willen beleven en aanvaard willen zien.

Zowel wijzelf als onze familieleden maken **gebruik** van ondersteuning. De geboden ondersteuning moet bijdragen tot een kwaliteitsvol leven. Ze mag geen invloed hebben op de houding die de samenleving tegenover ons als persoon inneemt. We streven naar een zo hoog mogelijke **kwaliteit van bestaan** door de realisatie van **zelfbeschikking**. We moe-

Een handicap ontstaat pas in confrontatie met de buitenwereld

Onze beperkingen zijn een volwaardig deel van onze identiteit

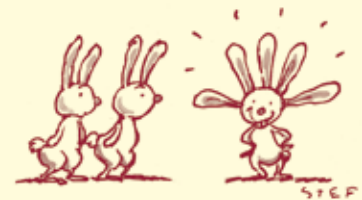
ten zelf kunnen bepalen wie we zijn en wat we met ons leven willen doen. Om autonomie voor ons als gebruikers mogelijk te maken, dienen we zelf over de nodige ondersteuning te kunnen beschikken. Op die manier vermindert onze afhankelijkheid van anderen. We kunnen ons leven vorm geven en zelfbeschikking realiseren. Essentieel is dat er niet over ons wordt gesproken maar **mét** ons. Interactie en **dialogoog** dienen te gebeuren met de persoon zelf. Ons referentiekader is daarbij het vertrekpunt.

Evenwaardig en evenredig
deelnemen op alle domeinen

Het einddoel van GRIP is een inclusieve en diverse samenleving waarbinnen iedereen **evenwaardig en evenredig** deelneemt aan alle maatschappelijke domeinen. En, waarbij een beperking wordt gezien als een volwaardig deel van de identiteit. Dit doel willen we realiseren als koploper én aanjager. Vanuit **ervaringsdeskundigheid** kijken we naar **mensenrechten** en **kwaliteit van bestaan**.

Ervaringsdeskundigheid

Het denken over en vanuit handicap evolueert. Internationaal komt er langzaam een verschuiving van een medische naar een **sociale invalshoek**. Ook in Vlaanderen zien we deze verschuiving. De medische visie benadrukt het verzorgen, herstellen, revalideren en integreren. Binnen de sociale visie worden mensen met een handicap gezien als een minderheidsgroep die sociaal wordt achtergesteld, die opkomt voor zijn rechten en voor een inclusief beleid en die discriminatie met juridische middelen bestrijdt. GRIP kan zich vinden in dit langzaam groeiende sociale denken maar wil een stap verder gaan.

Stefaan Provijn: "Wat hoor ik"

De verschillende manieren om te kijken naar handicap bieden elk op hun terrein een nuttige kijk en een nuttig antwoord op handicap. Hoewel deze visies sterk van elkaar verschillen, vullen ze elkaar ook aan. In plaats van afstand te nemen van bepaalde visies omwille van hun tekortkomingen is het beter hun kwaliteiten te erkennen en ze met elkaar te verbinden in een **cultureel model**.

Erkenning van onze unieke
ervaringsdeskundigheid

De specifieke ervaring en de specifieke sociale realiteit die we opdoen vanuit ons leven met een beperking zorgen voor een eigen **wereldbeeld**. We kijken op een eigen manier naar de wereld en het leven. We zien het leven en de wereld vanuit een bijzonder perspectief. We zijn ook trots op wie we zijn. We vragen om onze unieke **ervaringsdeskundigheid**, en deze van onze familieleden, te erkennen en ze een plaats te geven binnen het beleid, het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek.

We ervaren in de samenleving een houding en beeldvorming tegenover mensen met een beperking die uitgaan van stereotypes, medelijden en zorg. Wij gaan er echter van uit dat we onze beperking vooral moeten

kunnen beleven als een onlosmakelijk deel van onszelf dat niet genezen, behandeld of bedekt mag/moet worden. Een beperking is een deel van onze **identiteit**, het maakt deel uit van ons referentiekader. Ze oefent een belangrijke invloed uit op onze individuele waarden en normen.

We vinden dan ook dat we niet langer moeten beantwoorden aan de onhaalbare verwachtingen van de 'standaardmens'. Daarom nemen we afstand van de stereotiepe beelden die overheersen in onze samenleving over wie sterk, mooi, goed, slim of waardevol is. Afwijkingen van de norm moeten niet worden rechtgezet, integendeel. We vragen aan iedereen om aandacht en respect te hebben voor de individuele mens in zijn eigen situatie, met zijn eigen verhaal en eigenheid.

Vanuit ons eigen wereldbeeld, onze identiteit en de normen en waarden die we delen met andere personen met een beperking, kunnen we ons herkennen in een **groep of cultuur**.

Mensenrechten

Het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap van de Verenigde Naties is het vertrekpunt voor ons denken over mensenrechten. Werken aan gelijke rechten betekent dat de behoeften van iedereen even belangrijk zijn. Deze behoeften zijn het uitgangspunt voor de manier waarop er vorm gegeven wordt aan onze samenleving. Alle middelen dienen zo ingezet te worden dat iedereen gelijke kansen tot deelname heeft. Wij, mensen met een beperking, moeten net als iedereen kunnen genieten van politieke, economische, sociale en culturele rechten. We hebben bijvoorbeeld recht op inclusieve vrijetijdsbesteding, inclusief werk en onderwijs. Ook het recht op deelname aan de besluiten die over ons genomen worden, het recht op respectvolle behandeling en het recht op privacy dienen gegarandeerd te worden. We hebben tot slot het recht op ondersteuning en het recht op vrijheid wat betreft deze ondersteuning, ons eigen leven, (samen)wonen en werken.

Of iemand nu een psychische beperking heeft, ziek is, het enkel kan uitleggen via ondersteuning door vertrouwenspersonen, een rolstoel gebruikt, blind of doof is of door autisme de dingen op een andere manier ervaart, het is in de eerste plaats een mens. Mensen zijn niet gelijk maar wel **gelijkwaardig**. Mensen mogen niet anders behandeld worden omwille van verschillen die er niet toe doen. **Discriminatie** of **ongelijke behandeling** moet met juridische middelen bestreden worden.

Maar, ook door een gelijke behandeling in een ongelijke situatie ondervinden we een achterstelling. Om evenwaardig te kunnen deelne-

We nemen afstand van de stereotiepe beelden in onze samenleving

Griet Blockx: "Wedstrijdreglement"

Ons denken over mensenrechten vertrekt vanuit het VN-verdrag

men aan alle domeinen van het leven hebben we nood aan voldoende ondersteuning en redelijke aanpassing. Bovendien is het noodzakelijk dat de samenleving ons benadert vanuit een juiste ingesteldheid in plaats van vooroordelen en een betuttelende houding. De leefomgeving en alle voorzieningen om te wonen, te werken en te leven moeten **integraal toegankelijk** zijn. Dit betekent dat ze goed bereikbaar, betreedbaar, betaalbaar en bruikbaar zijn voor iedereen. Zolang dit niet gerealiseerd wordt, hebben wij enkel een formeel 'recht' maar geen gelijke kansen in het leven van alledag.

Inclusie en **gelijke kansen** zijn pas een feit als diensten, activiteiten en informatie beschikbaar zijn voor iedereen. Wanneer de samenleving en het beleid zich aanpassen aan de verschillen tussen mensen kunnen ook wij erbij horen. Naarmate we meer kansen krijgen, kan de samenleving meer van ons verwachten. Als we over gelijke kansen beschikken, kunnen we onze volle verantwoordelijkheid als leden van de samenleving opnemen.

In het verleden kregen mensen met een handicap geen gelijke kansen. Doorheen de geschiedenis groeide er een beleid en een mentaliteit die een **evenwaardige en evenredige deelname** op één of meerdere levensdomeinen bemoeilijkt of onmogelijk maakt voor personen met een handicap. Om deze sociale achterstelling weg te werken zijn er extra inspanningen nodig. Er is nood aan **positieve actie** om een inhaalbeweging te kunnen maken.

Kwaliteit van bestaan

We vinden dat we net als iedereen recht hebben op een kwaliteitsvol bestaan. **Kwaliteit van bestaan** houdt volgens ons in dat we ons goed voelen op de verschillende terreinen van ons leven. Dit betekent dat:

- we ons goed voelen op emotioneel, lichamelijk en materieel vlak
- we tevreden zijn met de mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling en het aanknopen van relaties
- we gerespecteerd worden
- we gelijke rechten en kansen krijgen
- sociale inclusie gerealiseerd is

Bovendien is het belangrijk dat we tevreden zijn over ons eigen bestaan en dat we het gevoel hebben er zelf inhoud en sturing aan te kunnen geven.

We verkiezen de term 'kwaliteit van bestaan' boven 'kwaliteit van leven' omdat 'kwaliteit van leven' wordt gebruikt om te oordelen over de waarde van het leven vanuit een medisch denken en vanuit de norm

Via gelijke kansen nemen we onze volle verantwoordelijkheid op als burger

Alberto Villalobos: "Skiën"

Zelf sturing en inhoud geven aan ons leven

en dus niet vanuit de persoon met een handicap zelf. GRIP wil de verkeerde veronderstelling niet voeden dat het hebben van een beperking automatisch zou samengaan met een lagere kwaliteit van leven.

Wat kwaliteit van bestaan voor iemand betekent, **verschilt van persoon tot persoon**. Dit wordt bovendien beïnvloed door de sociale omgeving of de culturele context. Een belangrijke vaststelling is wel dat de verschillende elementen die de kwaliteit van bestaan bepalen zowel voor personen met en zonder beperking gelijk zijn.

De overgang van een denken in termen van **'zorg voor'** naar **'ondersteuning van'** personen met een beperking vinden we essentieel. Een kwaliteitsvol bestaan en zelfbeschikking kunnen enkel uitgebouwd worden op voorwaarde dat mensen met een beperking over de nodige, kwaliteitsvolle ondersteuning beschikken.

We moeten kunnen kiezen uit **evenwaardige alternatieven** op vlak van dienstverlening, assistentie, aanpassingen en hulpmiddelen. Vertrouwenpersonen en een **goed sociaal netwerk** zijn daarbij onmisbaar. De ondersteuning moet gestuurd worden door ons als individuele persoon en moet uitgaan van onze ambities, onze sociale situatie, onze huidige en toekomstige behoeften. Daarom is een goede **inschatting** nodig die vertrekt van onze individuele mogelijkheden en niet van onze beperkingen. Een flexibel beleid voor **vraaggestuurde en persoonsgebonden ondersteuning** op alle domeinen van het leven zijn noodzakelijk.

Ondersteuning vertrekt vanuit de individuele persoon, zijn ambities, sociale situatie en behoeften

NOTEN

- 1 In onze basistekst en in onze werking leggen we vooral de nadruk op het respect voor de eigenheid en de kwaliteiten van elk individu. Daarom maken we zo weinig mogelijk gebruik van begrippen als 'handicap' of 'beperking'. Zolang mensen echter sociaal achtergesteld worden omwille van hun handicap blijft het nodig deze te benoemen.

GRIP vzw
Gelijke Rechten voor Iedere
Persoon met een handicap

Koningsstraat 136 – 1000 Brussel
Tel 02 214 27 60 – Fax 02 214 27 67

info@gripvzw.be
www.gripvzw.be